

Referat

Referent: Linda Klindrup

Tilstede:

Jan Højland	Naturstyrelsen Kronjylland
Ole B. Sørensen	Mols I Udvikling - ordstyrer
Thorkild Danielsen	Bestyrelsesmedl. Nationalpark Mols Bjerge og repr. Friluftsrådet
Anni Kjeldsen	Daglig leder Mols Laboratoriet – Naturhistorisk Museum
Kristian Herget	Sekretariat Nationalpark Mols Bjerge
Kit Purup	Bestyrelsesmedl. Nationalpark Mols Bjerge og repr. Dansk Skovforening
Else Brask Sørensen	Bestyrelsesmedl. Nationalpark Mols Bjerge og repr. Visit Djursland
Jørgen Blach	Formand Bestyrelsen Nationalpark Mols Bjerge
Jane Toubro	Tilgængelig Natur gruppen under Mols i udvikling
Linda Klindrup	Tilgængelig Natur gruppen under Mols i udvikling
Søren Svensson	Tilgængelig Natur gruppen under Mols i udvikling
Torben Myrhøj	Tilgængelig Natur gruppen under Mols i udvikling

Afbud:

Jens Bjørn Andersen	Næstformand Bestyrelsen Nationalpark Mols Bjerge
Grith Mortensen	Formand Mols i Udvikling

Ikke mødt:

Jens Reddersen	Sekretariat nationalpark Mols Bjerge og repr. Fra Den Danske Naturfond
----------------	--

Pkt. 1. Velkomst og godkendelse af dagsorden

Hurtig præsentation bordet rundt, da der deltog flere i dette møde som ikke var med til det sidste møde (Kit Purup, Jørgen Blach, Else Brask Sørensen, Ole B Sørensen). Dagsorden blev godkendt.

Pkt. 2, bordet rundt, gensidig orientering siden sidst

Thorkild Danielsen:

har haft møde med repræsentanter fra Friluftsrådet som er repræsenteret i Nationalpark bestyrelserne. Der er her ikke oplysninger om andre grupper som denne med møder med samme dagsorden. Men de har taget det til sig.

Anni Kjeldsen:

Oplyser om rekordstort besøgsantal på Mols laboratoriets arealer. Anni oplyser at Mols Laboratoriets hjemmeside er udvidet [med en side med spørgsmål og svar](#) (Q&A).

Kristian Herget:

oplyser om det næsten færdige ridestinet med 25 km ridesti udenfor folde – disse indvies officielt med ridearrangement 4. november 2018.

Der arbejdes på certificering af 4 vandrestisystemer, som skal certificeres af Dansk Vandrelaug. Toggerbostien, Helligkildestien, Langemosestien, Agri Bavnehøj stien.

Kit Purup spørger hvorvidt der er regler for, om certificerede vandreruter må gå gennem foldene? Kristian Herget oplyser at der ingen regler er for dette, og at de ønskede stier går både i og udenfor foldene. Evt. vil der blive arbejdet på etablering af certificerede stier udenfor foldene.

PKT 3, oplæg fra Tilgængelig natur gruppen, (PowerPoint, vedhæftet)

Gruppen startede med at oplyse at Gruppen siden sidste møde har fået mange tilkendegivelser fra lokale om holdninger til hegning i Mols Bjerge, uhensigtsmæssige oplevelser i folde med dyr, og ønsker til ændringer i Mols Bjerge. Gennemgående i alle henvendelser er følelsen af en tristhed over at "have mistet" Mols Bjerge. Materialet der fremlægges her er udarbejdet på baggrund af disse tilkendegivelser.

Herefter vist billeder med Baggrundsinfo med kort over området. Herunder oversigtskort over

Den centrale del af mols Bjerge,
Offentlige områder i Mols Bjerge
Offentlige områder der ikke er heget
Primære veje og stier på offentlige områder
Vej og stier der er udenfor indhegninger

Formålet med disse kort var at illustrere hvor lille en del af Mols Bjerge der er tilgængelig uden at skulle ind i indhegninger med dyr.

Gruppen ønsker at man tænker "oplevelsesdiversitet" sammen med "Biodiversitet" idet tilbagemeldingerne fra lokalbefolkningen ret entydigt er at man føler der overvejende er fokus på Biodiversitet.

Gruppen fremførte 4 fokuspunkter:

1. Områder uden hegn og dyr:

Områder som gør det muligt for dagplejere, skoler, børnefamilier, hundeejere, ridende etc. at færdes sikkert uden dyr.

Der foreslås 4 mindre områder som altid er uden hegn og dyr. De 4 områder ønskes fordelt således der er tænkt et område tilgængeligt fra alle hjørner af Mols Bjerge.

- Naturstyrelsens område ved den nye fold "Basballe trekanten".
- Område ved Trehøje ved Mols Bjerge Vej
- Lyngflod ved Toggerbo
- Område bag Kirkestien mod Strandkær således den øvre halvdel af kirkestien fra Basballe fritlægges igen.

2. Folde der periodevis er dyrefri

Det foreslås at flytte dyrene rundt således der altid er en af de store folde fri på skift. Dermed sikres at alle dele af Mols Bjerge er tilgængelig over året uden at skulle færdes blandt dyr. Dette vigtigt for de der er bange for dyrene, børnefamilierne på tur, hundeejere, ryttere samt dagplejere og skoler .

3. Information og Kommunikation

Digital info og kommunikation –

Tilgængelig App hvor man eks. kan søge info om indhegninger, om der er dyr og hvilke dyr der er i indhegningen etc.

Fysisk information

- Alle led og låger skal åbnes når der ikke er dyr i foldene
- Skilte med type af dyr skal være korrekte

- Skilte fra naturstyrelsen skal tilpasses da nuværende er forkerte i forhold til hvem der må færdes i foldene.
- Skilteinformation skal fremgå på samtlige låger og ikke kun enkelte låger som nu.

4. Øvrige tiltag

Flere og bedre låger. Her tænkes bl.a. på den type låge som bruges i Nationalparken i Nordsjælland med låge som kan åbnes fra cykel og fra hest.

Hegn skal på flere områder flyttes længere ind. Nogle steder er der ikke meget plads, og stier ligger helt op ad hegn så man risikerer at få stød.

Registrerede Markveje og Kirkestier skal være tilgængelige udenfor foldene (stier jf. fredningskort Nord og Fredningskort Syd) Dermed sikres forbindelseslinier uden for foldene på tværs af Mols Bjerger.

5. Fremtidig Borgerinddragelse – hvad vil vi med vores fælles natur ?

Punktet lagt op til diskussion

Pkt. 4 Diskussion

Vedrørende punkt 1 og 2. i Powerpoint oplæg – områder uden hegn og dyr/folde der periodevis er dyrefri:

Kristian Herget: "Oplevelsesdiversitet" findes allerede i certificeringskrav af stierne som der arbejdes efter netop at få certificeret i Dansk Vandrelaug. "Man kan godt mærke det i maven når man går på en god sti. Når man går på en skovvej der er ens hele vejen er det bare ikke så fedt"

Forslag Jan Højland: Spørger om en løsning kunne være at lave korridorer mellem foldene I stedet for dyre/hegnsfrie områder.

Linda Klindrup: Synes at ideen med korridorer mellem foldene er god, men at man stadig er nødt til at have dyre og hegnsfrie områder, så det sikres at der er områder som eks dagplejerne kan tage hen med børnene.

Jan Højland: Positiv overfor forslagene der er fremlagt , men ser en udfordring i forhold til den ændrede græsningspolitik, der kendetegnes ved færre dyr som tilgængelig er på alle arealerne hele tiden.

Jan Højland: Vi skal jo tjene penge, og der er 2 tilskudssatser:

Højeste sats hvor vegetation er græsset ned. Laveste sats: hvor vegetaionen ikke er græsset så langt ned. græsningstryk i de 3 sommermåneder er lavere. Naturstyrelsen opererer i laveste sats.

Græsning med flere arter giver bedst resultat, da dyrene græsser forskelligt. Derfor kan der ikke kun gå eks. får på arealerne.

At flytte dyr rundt kan evt. give udfordringer ifht. regler der for at få hektar tilskud. Vi er underlagt EU regler for udtagelse af habitatområder - beskyttede naturtyper.

Søren Svensson: Hvordan bregnes EU tilskud? Er det ren hektar støtte eller beregnes det på en anden måde ?

Jan Højland vil følge op på en forklaring til gruppen på disse regler.

Linda Klindrup: Det vi gerne vil opnå med rotation af dyrefri folde, er at alle områder bliver tilgængelige på et tidspunkt, så publikum kan opleve alle dele af området.

Jan Højland vil undersøge mulighederne i de fra Tilgængelig Natur-gruppens fremlagte forslag om dyrefrie områder og rotation af dyr. Påpeger at nogle af de områder tilgængelig naturgruppen foreslår som hegn- og dyrefri evt. kan være problematiske, især det der ligger i Mols Bjerger Nord-projektet/Basballe trekanten, som er etableret i samarbejde med Den Danske Naturfond.

Linda Klindrup: Hvis ikke området ved Basballe kan udtages som dyrefrit, bør det hegn, som blev flyttet ind over stien mellem Hans Jørgensens mark og naturstyrelsens areal, som et minimum flyttes tilbage til sin oprindelige hegnslinie, så stien igen er tilgængelig i skel og udenfor fold.

Der blev yderligere diskuteret :

Lyngflod: Evt. flytte hegn så stier er frie, men køerne kan gøre deres arbejde med at "mosle krat"

Korridorer så man færdes på stier mellem folde, med korridorer

Skal passagerne være for dyrene eller for mennesker? Er det dyr eller mennesker der skal gå i korridorer?

Skal det være OK ikke at kunne medbringe hund? Det blev her påpeget af Torben Myrhøj at det ikke er hensigtsmæssigt at udelukke brugergrupper, og heller ikke familier med hund fra at færdes i Mols Bjerger.

Der er 25 HA areal tilgængeligt der kan udtages ?

Vedr. punkt 3- Information og Kommunikation

Kristian Herget: Positiv overfor oplysning om hvor indhegninger, tilhørende låger hvor der er dyr og hvilke dyr samt hvilke folde der er tomme på et givet tidspunkt. Kristian Herget nævner at det måske kan kobles op med den eksisterende Nationalpark App forholdsvis nemt og billigt. Det vil han undersøge.

Vedr. punkt 4 – øvrige tiltag.

Låge fra Nationalpark Nordsjælland blev diskuteret – info medsendes referat ([link](#))

Jane Toubro: Vil også hjælpe at flytte hegnene længere ind, så der er mere plads mellem hegn og vej.

JanHøjland : Naturstyrelsens hensigt/regel er, at der skal være 6-8 m. frit

Vedr. punkt 5 i - Fremtidig borgerinddragelse:

Kristian Herget: Forslag om at gøre dette forum mere etableret, så Tilgængelig natur gruppen under Mols I udvikling får en fast plads i Lodsejerudvalg og Plejeudvalg . Dette bl.a. med tanke på at det er nemmere at drøfte eventuelle tanker fra lokalbefolkningen som brugere af NP, før eks. hegn sættes op i stedet for efter hegnet er sat.

Jan Højland: Støtter op om Kristian Hergets forslag om reetablering af Plejeudvalget, men fastslår samtidigt at dette forum også bør bibeholdes, da det vil være et godt forum at drøfte konkrete løsninger.

Øvrig diskussion

Generel diskussion om det er farligt at gå i indhegninger med køer og heste. Situationerne med overfald, dødsfald, hund dræbt blev vendt. Det blev ligeledes nævnt at flere i gruppen havde gået i indhegninger og aldrig oplevet ubehagelige/truende situationer.

Er det kun når der er hunde og heste med at der opstår farlige situationer ? Der bliver snakket lidt frem og tilbage om det er en reel frygt.

Søren Svensson: Realiteten er at mange ikke kommer i indhegningerne fordi de er bange. Dette uanset om frygten er reel eller ikke.

Kristian Herget: bør man stille spørgsmålstejn ved om folk med hunde overhovedet skal have adgang til foldene ?. TN- gruppen svarer at det ikke kun drejer sig om hunde, men også ældre mennesker, børn, handicappede ect. som er udsatte i foldene.

Søren Svendsen: Ønsker fokus på at formåls§ i Nationalparken, fredningen og øvrige grupper om offentlighedens færden prioriteres højere.

Jan Højland: På NS offentlige arealer er politikken at der er fuld tilgængelighed, på den måde at man må færdes i alle indhegninger

Anni Kjeldsen: Den Danske Naturfonds Formål er at lave mere og bedre natur, - [det er også formålet på Molslaboratoriets arealer](#).

Linda: Den Danske Naturfond reklamerer med at være ejet af alle, og opfordrer på facebook til at man køber et stykke natur som passes af naturfonden. Derfor er Den Danske Naturfond vel også at opfatte som offentligt tilgængeligt ? Den Danske naturfond opfordrer til at vi alle "giver en bid" og staten giver mange pengene til at opkøbe naturarealer for.

Ole B. Sørensen: Den Danske Naturfond lukkede -uden at informere om det – den gamle kirkestien fra Basballe henover natten, og det er ikke hensigtsmæssigt. Denne sag ligger pt. ved kommunen.

Linda Klindrup: Det er ikke kun os 4 i gruppen som har denne holdning, der er rigtig mange. Der er skrevet en del på Facebook på opslag fra eskursionen som Jens Bjørn Andersen, Jane Toubro, Linda Klindrup og Jens Reddersen havde til netop den nyligt etablerede Basballe trekant. Opslag fra Jens Kristoffersen vedr. Færist ved Mols Laboratoriet, og vi har modtaget flere tilkendegivelser til gruppens via mail.

Anni Kjeldsen: Disse udsagn er vigtige, for folk kommer ikke til os. Vi ser folk alle steder. Mols Laboratoriet vil meget gerne dialogen, men SKAL følge habitat direktiver.

Ole B. Sørensen : Det er måske gæster de ser, mange fastboende vil ikke komme der.

Linda Klindrup: Mener at gæster til Mols laboratoriets arealer oftest ikke er lokale, men er udefra kommende, som har sat en dag af, og kommer specielt for at se vildheste. Det er de lokale der til dagligt færdsel i det øvrige Mols Bjerge som har de ubehagelige oplevelser.

Derudover påpeger Linda Klindrup færisterne som afskærer eks. hestevogne fra at køre der, og færisterne giver potentielle farlige situationer når man færdes med hund eller på hest.

Pkt. 5 - Opsummering og next steps

Jan Højland:

- Diskuterer med bagland om mulige løsninger i forhold til fremlæggelse og de diskuterede løsninger

Den Danske Naturfond:

- Enighed på mødet om opgave til Naturfonden med fokus på gruppens dialog. Kan der udtages område ved Basballe, hvis ikke – hvad er til hinder for at fritlægge den eksisterende sti som ligger i skel til Hans Jørgensens mark og lave låger i nedre del hvor dyrene krydser, samme med den gamle kirkesti fra Basballe

Linda Klindrup:

- Link til video med låge fra Nordssjælland medsendes i referatet
- Sende ordlyd fra fredning hvor der står der må rides på alle arealer

Kristian Herget:

- undersøger mulighed for info til offentligheden om indhegninger, evt dyrefri områder og hvilke dyr.
- Tjekker mulighed for at koble det på den nuværende NPMB App
- Sender opdateret fredningskort over stier og veje til Jane Toubro

Jane Toubro:

- udarbejder kort til Jan Højland over fredede stier og veje (mailer original pdf af kortene vist i PP)
- kontakter Jens Reddersen ang. om det bliver ved med at være ham der repræsenterer DDNF eller en anden ?

Evt. :

Torben Myrhøj nævner at man evt. kunne overveje etablering af hundeskov

Generelt:

Et rigtig godt og konstruktivt møde med god forståelse for holdninger og regler. Der er en generel holdning om at dette forum er godt og skal fortsætte.

Næste møde: tirsdag d. 15. januar, 2019, kl 14-16 på jagtslottet.

Bilag til referat:

Uddrag Fredning:

§ 1. Fredningens formål.

Fredningen har til formål

at sikre, at de landskabelige, naturhistoriske og kulturhistoriske værdier i området bevares under opretholdelse af ejendommens karakter af land- og skovbrugsejendomme,

15

at udgøre det retlige grundlag for en naturpleje med sigte på udformning og opretholdelse af et righoldigt og afvekslende landskab med en passende repræsentation af de enkelte stadier i landskabsudviklingen, og

at udvide og regulere offentlighedens ret til færdsel og ophold i området.

Ridning i området bør principielt kunne foregå, men der må være mulighed for at forbyde ridning, herunder erhvervsmæssig ridning, hvis den forårsager skader eller ulemper.

c. Ridning må ikke finde sted over gravhøje og andre fortidsminder, på strandbredder og på de opholdsarealer, der er nævnt i punkt a under nr. 3, eller som senere tilvejebringes efter beslutning under plejeplanlægningen. Hvis ridning forårsager stærkt og uheldigt slid på terrænet, herunder på stioverflader, eller trafikmæssige konflikter eller andre væsentlige ulemper, kan fredningsnævnet forbyde ridning de pågældende steder.

Det følger af § 9, punkt d, at der ikke må etableres faste rideanlæg til spring o.lign.

-

For arealer i statens og amtskommunens eje træffes der i planen endvidere beslutning bl.a. om tilvejebringelse og vedligeholdelse af publikumsfaciliteter, herunder om anlæg af yderligere stier, parkeringspladser og opholdsarealer end de på fredningskortet viste, om eventuel omlægning af stier og om fjernelse af hegn, der ikke er driftsmæssigt nødvendige.